

Başvuru Numarası	:2022/151
Toplantı Tarihi/Sayısı	:14.9.2023/36
Karar Numarası	:2023/643
Başvuran	:C.S.
Başvuran Vekili	:-
Adres	:-
Muhatap Kurum/Kişi	:Bandırma 1 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres	:-

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, başvuranın mazeret izni kullanma talebinin reddedildiği iddiasına ilişkindir.

II.İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran başvuru dilekçesinde özetle;

a. Ailesinin İstanbul'da ikamet ettiğini, İstanbul Maltepe Süreyya Paşa Göğüs Hastalıkları Hastanesinde tedavi görmekte olan babasının sağlık durumunun iyi olmadığını, bu nedenle babasını Hastanede ziyaret etmesine ilişkin mazeret izni talebinde bulunduğunu,

b. Ancak Kurum İdaresi tarafından COVID-19 salgını gerekçe gösterilerek izin verilmediğini iddia ederek mağduriyeti hakkında gereğinin yapılmasını talep etmektedir.

3. Muhatap Bandırma 1 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan alınan yazılı görüşte özetle;

a. Başvuranın talebi üzerine Bandırma 1 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu tarafından Bandırma Cumhuriyet Başsavcılığına başvuranın talebinin uygun olup olmadığı hususunda görüş sorulduğu,

b. Bandırma Cumhuriyet Başsavcılığının 24/1/2022 tarihli ve 2022/1194 sayılı yazısında; başvuranın babasının rahatsızlığına ilişkin yaşamsal tehlike oluşturacak önemli ve ağır bir hastalığı bulunduğu sağlık kurulu raporu ile belgelendirilmediği, ayrıca ülke genelinde COVID-19 salgın hastalığının yaygın bir şekilde görülmeye devam ettiği, başvuranın ziyaret sırasında çeşitli kişiler ile temasta bulunabileceği veya mesafesini koruyamayabileceği, başvuranın ziyaret sonrasında Kuruma dönüş yaptığında personel ve diğer mahpuslarla temasa geçeceğini, bu durumda salgının Kuruma da sirayet edebileceğini, bu suretle ileride telafisi mümkün olmayan durumların ortaya çıkabileceğini, bu sebeple başvuranın talebinin Cumhuriyet Başsavcılığınca uygun görülmediği,

c. Bandırma 1 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunun 13/12/2021 tarihli yazısı ile Maltepe Süreyyapaşa Devlet Hastanesinden yazılı görüş talep edildiği, Hastane tarafından gönderilen yazıda; tıbbi arşiv ve otomasyon kayıtları incelendiğinde başvuranın babasının 20/11/2021 tarihinde Göğüs Hastalıkları Kliniğine yatışının yapıldığı, 22/11/2021 ve 6/12/2021 tarihleri arasında Solunumsal Yoğun Bakım Ünitesinde yatırıldığı ve oradan da Palyatif Bakım Ünitesine nakledildiği, halihazırda bahsi geçen Birimde yatmakta olduğu bilgisinin

verildiği anlaşılmıştır.

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından yazılı görüş sunulmamıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde, Kurumumuzun “Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek” ile görevli olduğu düzenlenmiştir.

6. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in “Ön incelemenin yapılması” başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrasının ilgili bölümü şöyledir:

“Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; ... yönlerinden incelenir. ”

7. Mezkûr Yönetmelik'in “Gerekçeli kabul edilmezlik kararı” başlıklı 67'nci maddesine göre: “Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

8. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

9. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu kapsamda başvuranın, iddia ve talepleri konuya ilişkin mevzuat hükümleri ile birlikte incelenip değerlendirilmiştir.

9. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine (AİHM) göre, hükümlü ve tutuklular Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) kapsamında kalan temel hak ve hürriyetlerin tamamına kural olarak sahiptir (AİHM, *Hirst/Birleşik Krallık*, B. No: 74025/01, 6/10/2005).

10. Cezaevlerinde özgürlüğünden mahrum bırakılan kişilerin, tutuldukları alanların devletin kontrolü altındaki özel alanlar olması, devletin hem bu kurumda bulunanların güvenliklerinin korunması hem de düzen ve disiplini tesis etme yükümlülüğünün bulunmasının sonucu olarak bu kişilerin sosyal ilişkilerinin ve dış dünya ile iletişimlerinin sınırlandırılması kaçınılmaz olacaktır. AİHM'e göre, suçun önlenmesi ve disiplinin sağlanması gibi cezaevinde güvenliğin sağlanmasına yönelik kabul edilebilir makul gerekliliklerin olması durumunda mahpusların sahip oldukları haklar sınırlanabilmektedir (AİHM, *Silver ve Diğerleri/Birleşik Krallık*, B. No: 5947/72,

6205/73, 7052/75, 7061/75, 7107/75, 7113/75, 7136/75, 25/3/1983).

11. Kişilerin özgürlüğünden mahrum bırakıldığı yerlerde kötü muamele olarak kabul edilebilecek hususların farklı şekillerde tezahür etmesi mümkündür. “Bunlar ceza infaz kurumu idaresi ve görevlilerinin kasıtlı davranışlarından kaynaklanabileceği gibi yönetsel hatalar veya yetersiz kaynaklar sebebiyle de ortaya çıkabilir. Bu nedenle mahpuslar için bir ceza infaz kurumundaki yaşam tüm yönleriyle değerlendirilmelidir. Ceza infaz kurumlarındaki yaşam, mahpuslara sunulan aktivitelerin genişliğinden mahpuslar ve ceza infaz görevlileri arasındaki ilişkilerin genel durumuna kadar geniş bir alanda değerlendirilmelidir” (AYM, *Turan Günana*, B. No: 2013/3550, 19/11/2014, para. 37).

12. Her türlü muamele, Sözleşme'nin 3'üncü maddesi anlamında kötü muamele kapsamına girmemektedir. AİHM ve Anayasa Mahkemesi (AYM), muamelenin 3'üncü madde kapsamına girebilmesi için belirli bir asgari şiddet düzeyine ulaşması gerektiğini belirtmektedir. Asgari şiddet düzeyinin her somut olayda ayrı ayrı değerlendirilmesi gerekmektedir. Belirli bir durumda failin veya mağdurun durumu dikkate alınarak asgari eşiği ulaşmadığı tespit edilebilecek bir muamele benzer bir durumda yine aynı açılardan değerlendirilmesi neticesinde somut olayın koşullarında asgari eşiği geçtiği yönde değerlendirilebilir.

13. AİHM, bir iddianın kanıtlanması hususunda yeterli ölçüde sağlam, kesin ve aralarında çelişki olmayan çıkarımların ve aynı derecede çürütülememiş maddi karinelerin bir arada bulunmasını aramıştır (AİHM, *İrlanda-Birleşik Krallık*, B. No: 5310/71, 10/9/2018, para. 161). AİHM, bir kötü muamelenin Sözleşme'nin 3'üncü maddesi kapsamında değerlendirilebilmesi için belli bir şiddet seviyesine ulaşması gerektiğini; bu asgari seviyenin göreceli olduğunu; vakadaki muamelenin niteliği ve bağlamı, icrasının şekli ve yöntemi, süresi, fiziksel ve ruhsal etkileri ve bazı durumlarda mağdurun cinsiyeti, yaşı ve sağlık durumu gibi koşullara bağlı olduğunu ifade etmiştir (AİHM, *Bouyid/Belçika*, B. No: 23380/09, 28/9/2015, para. 86).

14. Salgın sebebiyle toplumun sağlığının korunması amacıyla pek çok alanda tedbirler alınmıştır. Bu doğrultuda ceza infaz kurumlarında da Bilim Kurulunun tavsiyeleri doğrultusunda görüşler ve sosyal aktiviteler hususlarında sınırlamalar uygulanmaktadır. Açık ve kapalı görüşlerin kısıtlanmasına ilişkin tedbirler, salgının ceza infaz kurumlarında yayılımını engellemek için alınan tedbirlerden biridir. Bu kapsamda, salgının ülkemizde tespit edildiği ilk zamanlarda görüşler tamamen yasaklanmış, akabinde salgının seyri göz önünde tutularak kapalı görüşler kısmen yapılmaya başlanmıştır. Mahpusların aileleri ile olan ilişkilerinde önemli hasarlar bırakabilecek de olsa bu tedbirler COVID-19 salgınının ceza infaz kurumlarında yayılmasını engellemek ve mahkûmların sağlığını korumak için alınması gereken tedbirlerdendir.

15. 5275 sayılı Kanun'un “İzinler” başlıklı 93'üncü maddesine göre; “(1) Yüksek güvenlikli ceza infaz kurumlarında bulunanlar dışındaki hükümlülere mazeret izni, özel izin veya iş arama izni verilebilir. İzinde geçen süreler hükümlülükte geçmiş sayılır. (2) İzinlerin kullandırılması ile ilgili ayrıntılar Cumhurbaşkanınca çıkarılan yönetmelikte gösterilir.” 5275 sayılı Kanun'un “Mazeret izni” başlıklı 94'üncü maddesine göre; “(1) Hükümlülük süresinin onda birini iyi hâlle geçirmiş olanlara hükümlünün isteği ile; a) Ana, baba, eş, kardeş veya çocuğunun ölümü nedeniyle ceza infaz kurumu en üst amirinin önerisi ve Cumhuriyet Başsavcılığının onayı ile, b) Yukarıdaki bentte sayılan yakınlarından birisinin yaşamsal tehlike oluşturacak önemli ve ağır hastalık hâllerinin veya deprem, su baskını, yangın gibi felâketler nedeniyle zarara uğradıklarının belgelendirilmesi koşuluyla kurum en üst amirinin görüşü, Cumhuriyet Başsavcılığının önerisi ve Adalet Bakanlığının onayı ile, yol dışında on güne kadar mazeret izni verilebilir.”

16. Başvuranın mazeret izni kullanma talebi üzerine Bandırma 1 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu tarafından ilk olarak Maltepe Süreyyapaşa Devlet Hastanesinden ziyaret edilmek istenen hasta ile ilgili bilgi talep edilmiş daha sonra Hastane tarafından gönderilen bilgi ve belgeler Bandırma Cumhuriyet Başsavcılığına

gönderilerek başvuranın mazeret izni kullanmasının uygun olup olmadığı hususunda görüş sorulmuştur. Bandırma Cumhuriyet Başsavcılığı ise hastanın hayati tehlikesi bulunduğu yönünde bir raporun mevcut olmaması sebebiyle başvuranın talebinin uygun görülmediği yönünde bir değerlendirme yapmıştır. Muhatap Kurum tarafından başvuranın talebinin dikkate alındığı ve ilgili Kurumlarla iletişime geçerek araştırma yaptığı görülmektedir.

17. Başvuranın babasının sağlık durumunun iyi olmaması sebebiyle mazeret izni kullanma talebinin reddedildiği anlaşılmaktadır. Maltepe Süreyyapaşa Devlet Hastanesi tarafından başvuranın babası adına hazırlanan raporda; hastanın genel durumunun orta seviyede olduğu ve palyatif bakım biriminde tedavi gördüğü bilgisi yer almaktadır. Kronik hastalıkların büyük bir kısmında özellikle de ileri yaştaki bireyler için tasarlanan palyatif bakım; semptomların azaltılması, yaşam kalitesinin artırılması ve stresin minimuma indirilmesi gibi amaçlarla uygulanan özelleştirilmiş tıbbi bakımdır. Bu bağlamda, hastanın mevcut durumunun hayati tehlike oluşturacak seviyede olmadığı bu nedenle hak ihlali oluşturabilecek seviyede bir uygulama yapılmadığı değerlendirilmiştir.

18. Sonuç olarak; ceza infaz kurumundaki tutulma koşulları bir bütün olarak değerlendirildiğinde, yukarıda açıklanan nedenlerle başvurudaki iddialar kapsamında hak ihlaline varan bir uygulama bulunmadığı kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

14/9/2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alişan TIRYAKI
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYZAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye

